

# ÚJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Str. Baron L. Pop (volt Brassai  
 ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETESI ÁRAK:  
 Félévre . . . . . 600 lej  
 Negyedévre . . . . . 320 lej  
 Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI  
 ELŐFIZETESI ÁRAK:  
 Egy évre 10 dollár  
 Egy óra 1 dollár (vagy ennek  
 megfelelő pénznem)  
 Hirdetések tarifa szerint  
 vétetnek fel

As Uj Kelet az östemes erde  
 és hánsági z... g politika  
 nar... la

Cikkeink utányomását csak  
 forrás megjelölésével engedju  
 meg

Kéziratokat nem küldünk vissza  
 megörzésükre nem vállalkozunk

## A londoni moratórium

A könnyen hívőknek és túlzó optimistáknak ismét van okuk a csalódásra. A londoni konferencia nem hozta meg számukra azt, amit vártak. Nem hozott öt éves európai tervgazdaságot, sem radikális leszerelési programot, de még csak a most felfakadt gazdasági válság tartós megoldását sem. Ezek a csalódott optimisták most bizonyára a klasszikus sopánkodást idézik, hogy vajudtak a hegyek és neveltséges kis egérke született. Három hónapos moratórium. Mi ez a csepp, Európa gazdasági bajainak nagy tengerében? Pillanatnyi lélegzetvétel, perces megálló a nyomor és zűllés lejtőjén.

A kiábrándultaknak nincs igazuk. Igaz, hogy a londoni konferencia nem hozta meg a nagy álmok teljesülését, de az európai helyzet ismerői nem is várták ezt tőle. Ellenben hozott valamit, ami a kétségbejött jelen ellenére is biztató ígért a jövőre, reménysugar, hogy az utolsó pillanatban talán mégis észretérnek az örvény felé rohanók és megtalálják az önmérsékletnek és emberiségnek azt az utját, amely egyedül vezethet ki a mai kataklizmából. A londoni értekezlet beszédes tanubizonyosságot tett arról, hogy az európai államok krízise nem oldható meg elszigetelt és önző metódusok segítségével, mert az egész európai kontinens egyetlen gazdasági egységet képez, az összes államok szoros egymásrataltsági viszonyban vannak egymással és ez az egymásrataltság erősebb, döntőbb, mint a kicsinyes nemzeti elfogultságok és hatalmi ambíciók. Németország gazdasági megrendülése összeroppanással fenyegette egész Európa gazdasági egyensúlyát s a lázas izgalmak e napjaiban szörnyű víziók rajzolódtak a jövő palettájára.

A londoni konferencián kiderült meg más is. A felfedezés ugyan nem új, de hivatalosan eddig sohasem akarták elismerni. Kiderült, hogy az európai gazdasági élet rendjében végzetes hibák mutatkoznak. A termelés és fogyasztás összhangja katasztrofálisan felborult és a jelenlegi termelési metódusok nem alkalmasok arra, hogy ismét helyreállítsák a gazdasági élet megbomlott egyensúlyát. Egyre növekvő munkanélküliség és túlprodukciónak veszélyeztetni a termelési prosperitását és a társadalom békéjét. Káosz és zűrzavar uralkodik a mai gazdasági rendben, amely már nem is rend, de még a rendtelenségnél is több.

London érdeme, hogy ezt az évek óta egyre nyilvánvalóbbá váló tényt végre hivatalosan is meglátták s ha még óvatosan — de be is vallották. Ez pedig már jelentős lépés a javulás felé vezető uton. Mert eddig a legnagyobb baj az volt, hogy az európai államok és népek vakon haladtak végzetük felé, anélkül, hogy nyíltan szemébe nétek volna a közeledő katasztrófának. Most végre lekerült a hálgyog a szemekről s Európa tisztán látja, mit hoz számára a holnap, ha nem fogja erős kézzel és egységes akarattal új irányba terelni sorsát. Ha egyelőre még nincs is meg a kellő bátorság, hogy gordiuszi csomót módjára kettévágják a problémát és hozzáfogjanak a radikális gyógy módhoz, de a diagnózis már helyesen van felállítva és idő kérdése csupán, hogy megkezdjék az egyetlen

## Végetért a londoni héthatalmi konferencia

# A megoldás csak három hónapra szól, a nagy szanálásra csak szeptemberben kerül sor

A központi jegybankok három hónapra meghosszabbítják a Német Birodalmi Bank huszmillió fontos visszleszámitolási hitelét. Intézkedés történt, hogy a külföldi magántőke megmeneküljön Németországból

## Franciaország garanciáit kér Németország megsegítése ellenében

London, július 23. A hét hatalmi konferencia ma délben két és fél óras ülésezés után véget ért. A plénum elfogadta a pénzügyminiszterek bizottságának tegnap elkészített javaslatát. Ezután a fődelegátusok megtartották záróbeszédeiket.

Az értekezlet eredményeként a központi jegybankok három hónapra meg fogják hosszabbítani a német Birodalmi Bank 20 millió fontos rediscont-hitelét. Közrejárnak abban, hogy a külföldi magántőke az általa már nyújtott hiteket Németországban meghagyja. Felkéri a Nemzetközi Fizetések Bankját, hogy reprezentatív bizottságot állítson össze a németországi hitel- és gazdasági életnek a helyszínen leendő tanulmányozására, továbbá arra, hogy megállapítsák Németország további hitelszükséglete és az a módszer, miként lehetne későbbi időpontban a rövidlejárati hitelek egy részét hosszulejárattá átalakítani. Végül ajánlják, hogy egészséges bázis teremtsék a Birodalmi Bank aranykészletének növelésére hivatott s később kibocsátandó kölcsön tekintetében.

Macdonald a konferenciáról távozóban kijelentette, hogy az angol kormányfő az elért eredménnyel nagyon meg van elégedve. A megegyezést nem volt könnyű létrehozni, mert hét állam érdekeit kellett összehangolni, de a hozott határozat a legnagyobb fontossággal bír Németország közeljövőbeli sorsára, mert a legégetőbb problémák megoldottaknak tekintethetők.

Stimson hasonló megleléssel nyilatkozott a Reuter távirati iroda munkatársának a megegyezésről.

## A nagy szanálási akciót a szeptemberi értekezlet számára tartják meg

London, július 23. A megegyezést megelőző eseményekről alábbi tudósításunk számol be:

A miniszterek konferenciája ma délelőtt 10 órakor plenáris ülést tartott, amelyen a pénzügyminiszterek bizottságának jelentését és javaslatát kezdték tárgyalni.

A német miniszterek ma este, a franciák pénteken utaznak el Londonból.

Az időleges megoldás után a nagy szanálási akciót a valószínűleg szeptemberre összehívandó újabb értekezlet számára tartják fenn. Eddig az időpontig a hatalmak több nagy magánbankjának vezető személyiségei

ellátogatnak Berlinbe és a helyszínen fogják megvizsgálni a helyzetet.

A Daily Herald szerint Henderson a német miniszterekkel együtt utazik el Berlinbe, míg Macdonald pénteken indul repülőgépen a német birodalmi fővárosba.

A Daily Express beavatott helyről azt a hírt közli, hogy új német kölcsön lehetőség áll fenn, amelyet — ha sikerül megalkotni — az amerikai-angol-német gazdasági hármasszövetség teremtené elő Németország számára. Ugy tudják, hogy Hollandia, Svájc és Svédország hajlandók lennének részt venni a kölcsön kibocsátásában.

## Minek köszönheti Franciaország különleges tőkegazdagságát?

Párizsban azt hangoztatják, hogy Franciaország nem különleges véletlennek köszöni tőkegazdagságát, hanem annak, hogy idejében alkalmazott rendszabályokkal lépett fel s elhárította a válságba sodródás veszelmét. A német válság fő oka a nemzetközi bizalom megrendüléseben keresendő, de a németek is hozzájárultak a márka krízise felidézéséhez. Ezért vált szükségessé, hogy Franciaország a megsegítés ellenében a közvéleményt megnyugtató garanciákat kívánjon. Németország és Franciaország közeledése

lehetőséges terápiát. A londoni konferencia egyelőre még csak szépségflastromokkal dolgozott, de maga is bevallja, hogy a Németországnak adott három hónapos moratórium csak ideiglenes megoldás akar lenni, mert Európa bajait véglegesen szanálni kell. Szeptemberben újra összeülnek a hatalmak, hogy a szanálási módjait megtárgyalják. A közbeeső időt arra kívánják felhasználni, hogy az egyes államok

között fennálló politikai ellentétek életetompítsák és az újból összeülő konferencia számára olyan atmoszférát teremtsenek, amelyben lehetővé válik majd a radikális gyógy módok alkalmazása is.

Túlzó optimizmussal azonban nem szabad a szeptemberi tanácskozások elébe sem nézni. Az európai népek között még sokkal nagyobb a bizalmatlanság és féltékenység, semhogy hinni

1. Meg vannak győződve arról, hogy a válságot pazarló költségvetésekkel maguk a németek idézték elő.

2. Ha nem gyakorolnának valamilyen ellenőrzést Németországgal szemben, bizonyosra vehető, hogy nem túl sok idő múlva a válság a bekövetkező szanálás ellenére felújul.

3. Elengedhetetlennek tartják a vámjövödelmek lekötését, mert ez az egyedüli komoly biztosíték.

Optimista hangulatban zajlott le az utolsó ülés

London, július 23. A British United Press értesülése szerint a német miniszterek közölték a német birodalmi külügyi hivattal, hogy csütörtökön visszautaznak Berlinbe. A német fődelegátusok ma este az olaszok tiszteletére ebédet, csütörtökön a franciák tiszteletére villásreggelit adtak a londoni német nagykövetségben. Curtius tárgyalta Stimsonnal s meghívta az amerikai külügyi államtitkárt Berlinbe, amit Stimson elfogadott. A megbeszélés után Briand és Curtius találkoztak és hosszasan tárgyaltak. A konferencia köreiben uralkodó mai délelőtti gondterhességet és komorságot a délutáni órákban némi bizakodás váltotta fel. Most már kétségtelennek látszik, hogy a hosszabb megvitatást igénylő, bonyolultabb kérdéseket ezúttal nem intézik el s ezek megtárgyalását és megoldásának keresését későbbi időpontban tartandó új konferenciára hárítják át. Csütörtökön a királyi udvartartás fogadást rendezett a fődelegátusok tiszteletére, amelyen György király személyesen megjelent.

A franciák még várnak

Párizs, július 23. Az Echo de Parisban Pertinax cikkében azt hangoztatja, hogy Amerika és Anglia megakadályozni igyekeznek a franciákat abban, hogy a német válságot a békeszerződés megerősítésére használja ki. A biztosítékait addig, amíg csupán rövidlejárati hitelekről van szó, Pertinax szerint felesleges. A Németországban elhelyezett francia tőkék nem nagyok, legfeljebb 80 millió márkát tesznek ki. Franciaországnak nincs oka arra, hogy mindenáron igyekezzék részt venni a nemzetközi akcióban. Meg kell várni, amíg a hosszulejárati kölcsönök érdekében újra Franciaországhoz fognak fordulni s akkor a franciák újból fel fogják állítani saját tézisüket.

Curtius Londonban az újságírók előtt megcáfolta azokat a londoni lapokban közzétett híreket, hogy a francia delegáció a konferencián hajthatatlan magatartást tanúsított volna. Ennek — mondotta a német birodalmi külügyminiszter — az ellenkezője igaz. A franciák a legnagyobb szívélyességgel és igyekezettel fáradoztak a kielégítő megoldás érdekében.

lehetne, hogy néhány hónap alatt ezek el fognak tűnni. Még sok szenvedés és megpróbáltatás fog elviharzni fölöttünk, amíg a tények kényszerítő ereje belátásra fogja bírni az összes koponyákat és békejobbá fogja enyhíteni a ma még összeszorult öklöket. De az első lépés már megtörtént. És ebben a reményvesztett világban már ezt is eredménynek kell elkönyvelnünk.



1931. július 24.

# Arbitilis illetékekkel sújtja az új gabonaértékesítési törvény a kenyeret

## Megjelent a kenyérbélyeg alkalmazásáról szóló miniszteri rendelet

Hétszázgrammonként egy lej illetéket rónak ki a kenyérré

### rendelet hangsúlyozza, hogy a bélyegilleték nem fogja megdrágítani a kenyeret

Cluj-Kolozsvár, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az óriási érdeklődéssel fogadott gabonaértékesítési törvény még csak monitorul Official mai számában jelenik meg, de a földművelésügyi minisztérium tegnap körrendeletet bocsátott ki, amelyben a kenyérbélyeg alkalmazására vonatkozólag ad utasításokat. Ez a rendelet, amelyet a vármegyei prefekturához, földművelésügyi kamarákhoz és községekhez küldtek széjjel, a következőképpen szól:

#### A kenyérbélyeg

Önéveseden nyilvánosságra kerül az a törvény, amellyel a régi, gabonaértékesítési törvény módosítását nyer. Az új törvény kenyeréjegyvet s egy exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

Az exportpremiu-mentesen megkísérletek állapítsák, ki lehet az, akit John D. Ejdeldmien ajándékok szerint a Rocke van szó. A „Nagy-önözött történetek” adagotk.

gr. 1 lej illetékekkel van megterhelve.  
Speciális készítményű kenyér  
illetéke 50 bani a 200 gr.—500 gr. kenyér után.  
500 gramon felül minden 200 gr.-ért 50 bani bélyegilleték fizetendő.

Fekete kenyér  
illetéke 50 bani a 500 gr.—1 kg.-os sulyu kenyér után.  
Ha a kenyér nagyobb, mint 1 kg., minden megkezdett 500 gram után 50 bani bélyegilleték fizetendő.

Alkalmazás a gyakorlatban  
No. 1. A fenti kalkuláció szerint a minimális alapsúlynál kisebb kenyerek sulyát ki kell kerekíteni a minimális sulyig és a teljes bélyegilletéket kell alkalmazni, amely a minimális alapsúlyu kenyérré esik.

Például: Egy 1100 gr.-os kenyér után 2 lej illeték fizetendő, annak ellenére, hogy a sulya csak 100 gr.-nál haladja túl, az 1 kg.-ot, mert 700 gr. a minimális suly, mely 1100-ban egyszer foglaltatik és még marad 400 gr., amelyre ugyancsak 1 lej bélyegilleték esik, épp úgy, mint a 700 gr.-os minimális sulyra.

No. 2. Az összes fenti kategóriába tartozó kenyerek, amelyek kisebb sulyuak, mint a minimális suly, a kifliáruk kategóriájába soroztatnak, tehát 4 lej globális adót kg.-ként fognak fizetni. (Lásd alább, hogyan taxálja az új törvény a kifliárut).

Mással a 700 gr.-nál kisebb fehérkenyér, a 250 gr.-nál kisebb zsemle (vegni), az 500 gr.-nál kisebb fekete kenyér és a 200 gr.-nál kisebb speciális készítményű kenyér kifliféléknek tekintendők.

A rendelet ezután a következő szavakat intézi a végrehajtó hatóságokhoz:  
„Kérjük Önöket, adjanak utasítást összes szerveiknek, úgy az adminisztráció, mint az ellenőrző közegeknek, hogy intézkedjenek, hogy a kenyérbélyegyet mindenütt becsületesen alkalmazzák.

A bélyegeket a pékek fogják alkalmazni, a postahivataloktól és a tőzsdéktől fogják bevásárolni.”

Az új törvény nem drágítja a kenyeret?  
Ezután a rendelet azzal foglalkozik, hogy ez a bélyegilleték nem fogja megdrágítani a kenyeret. A rendeletnek ez a része a következőképpen szól:

„Ennek a bélyegnek az alkalmazása nem kell hogy magával hozza a kenyér drágulását, mert az elvégzett kalkulációból kiderül, hogy ma nagy a differencia a buza- és kenyérrárak között. A közösi közgazgatással egyetértésben meg lehet állapítani precizen, hogy a jelenlegi buzaárak mellett a kenyér elbirja ezt a bélyegyet.”

„Tájékoztatásul adjuk a következő adatokat: 100 kg. buzából a kereskedelemben 73 kg. liszt termelhető és pedig:

15.30 kg. nullásliszt,  
33.50 kg. fehérsliszt,  
23.50 kg. feketeliszt

72.50 kg., míg a többi a korpá és használatlan maradványok.

„Továbbá: 1 kg. nullás lisztből készült kenyérhez 850 gr. liszt szükséges.”

1 kg. fehér kenyérhez 770 gr. liszt szükséges.  
1 gr. fekete kenyérhez 700—750 gr. liszt szükséges.

Azok a pékségek, amelyek kifliket, zsemleket, pereceket, stb. és minden más lisztből készült kenyérműt készítenek, amely a kenyeret helyettesíteti, havonta adót fognak fizetni, amelyet az erre a készítményekre felhasznált liszt mennyisége után vetnek ki és az egyenlő lesz a veknikre és luxuskenyérre alkalmazott bélyegilletékekkel.

Mással a: a kifli és perecemű, a veknihez hasonlóan díjaztatnak, olyképpen, hogy a 250 gr.-os alapsúly után 1 lej bélyegilleték jár, 1 kg. után pedig 4 lej.

## Két és félevesi börtönre és egymillió kétszáz ezer lej visszafizetésére ítélték Horea Avramot, a Kereskedelmi Akadémia sikkasztó tanárát

öt évre felfüggesztették a vádlott politikai jogait. A vád súlyosbításáért, a védelem enyhítésért fellebbezett

Cluj-Kolozsvár, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék második szekciója csütörtök délelőtt hirtelen ki ítéletet Horea Avram volt kereskedelmi akadémiái tanár sikkasztási perében. Annak idején óriási feltűnést kellett, hogy a Horea Avram tanárt a rendelt, hogy a Horea Avram pénztárát a bíróság sikkasztás címén letartóztatta. A vizsgálat bebizonyította, hogy Horea Avram, aki egyben az akadémia adminisztrátora, aki vezette, egymilliókétszáz ezer lej sikkasztott az akadémia pénztárából. Horea Avram kilenc hónapon keresztül vizsgálati fogságban volt, majd 50 ezer lej kaució ellenében szabadlábra helyezték.

és az akadémia pénztárát ezzel egymillió lejnél nagyobb összeggel megkárosította. A sikkasztást maga a vádlott is beismeri, aki töredelmes vallomást tett. A tárgyalás során dr. Nistor Virgil a védelem és dr. Filipescu Richard vezetőügyész a vád részéről tartott beszédeket, majd a törvényszék csütörtök délelőttre halasztotta az ítélet kihirdetését.

lejt az ítélet jogerőre emelkedésétől számított két héten belül megtérítse. Az ítéletet a vádlott rendkívül megtörtén fogadta. Elsőnek dr. Biriescu ügyész, aki Filipescu vezetőügyészt helyettesítette, jelentett be fellebbezést súlyosbításért. Dr. Nistor Virgil az ítélet kvalifikációjának helyesbítéséért és enyhítésért fellebbezett és ugyanezt tette a vádlott is. Biriescu ügyész ezután a vádlott letartóztatását kérte, miután az ítélet olyan súlyos, hogy szökésétől tartani lehet. Dr. Nistor Virgil kijelenti, hogy Horea Avram letartóztatásához hiányzik a törvényes alap, mert szabadlábrahelyezése kaució ellenében történt. Ilyenformán az ítélet jogerőre emelkedéséig nem lehet letartóztatni. A törvényszék rövid tanácskozás után dr. Nistor Virgil érveit fogadta el és elutasította az ügyész előterjesztését.

## Sevillában ezerszámmal tartóztatják le a kommunista zendülőket

Nincs már hely a börtönökben a letartóztatottak számára. A sztrájkoló telefonalkalmazottak újból elvágják a külföldre vezető telefonvonalat

Madrid, július 23. A sztrájkoló telefonalkalmazottak ma újra elpusztítottak a spanyol fővárosnak a külfölddel fennálló telefonösszeköttetéseit. Barcelonában a telefonvonalak elpusztítására bombát használtak, amely a telefonközpont közelében levő föld alatti kábel-elosztónál fel is robbant s az összes vonalakat megsemmisítette. Sevillából szindikalista sztrájkolók és a rendőri karhatalom új véres összeütközéséről érkeztek hírek. A zavargók fel akarták gyújtani a telefonközpont épületét s lövésekkel árasztották el a védő rendőröket. A karhatalom is megkezdte a tüzelést s a városban több, mint félórás tüzharc folyt. A karhatalom emberei közül egy, a szindikalisták közül két ember vesztette életét a harcban s több életveszélyes és súlyos sebesülés történt. Lapjelentések szerint Sevillában a helyzet változatlanul továbbra is komoly. A tegnapi zavargások alkalmá-

val négy ember vesztette életét. Sevillában éjjelkor újabb zavargások miatt ki kellett hirdetni az ostrom állapotot. Éjjel előtt több, mint ötszáz letartóztatás történt. A börtönök már nem elegendők a foglyok befogadására s ezért a rendbontók két csoportját s ezért a rendbontók két csoportját őrizetbe vétel után a városháza pin-céjébe helyezték el. A városban egész éjszaka lövöldözés zaja hangzott. A rendbontó tömeg több ízben megkísérelte a foglyok kiszabadítását, mire a csendőrök sortűzeket adtak le. A sebesültek számát kétszázötvenre becsülik. A hatóságok proklamációt adtak ki, melyben büntársaknak nyilvánítják azokat a háztulajdonosokat, akiknek háza ablakaiból lövöldöznek a karhatalomra. Tegnapi bezártság a kommunista székhatást s a vezetőséget, amely az épületben éppen titkos ülést tartott letartóztatották.

s a pilóták szemmel tartják a gépekből gyanus városnegyedeket. A város uccáin erős karhatalmi osztagok cirkálnak s a fogházak környékén gépfegyverosztatok lövésre készen várják az újabb rendbontó attackokat. A nyomdászok sztrájkja miatt a lapok nem jelennek meg s a közönség felül minden rémhírnek. A tartomány több városából szintén zavargások híre érkezik.

### Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.I.L. REG. FERD 7 SZ.

**Fiókiintézetek:** Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycséh Jibou-Zsibó, Zălău-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.T., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókiintézete

**Saját tőkéi 60 millió lej**

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl

**Engedélyezett devizahely!**

### Ha azt akarja,

hogy az UJ KELET, az erdélyi zsidóság egyetlen organuma, zavartalanul teljesítse kötelességét

**ÍZESSÉ pontosan előfizetését!**

A lengyel és a cseh kormányok táviratilag üdvözölték Nahum Szokolovot

## Dr. Dummond Shiels, angol gyarmatügyi államtitkár nyilatkozata a palesztinai országfejlesztési tervről

Lord Passfield levele a palesztinai főkormányzóhoz az országfejlesztési terv ügyében. A bécsi antiszemita diákzavargások az angol alsóházban

### Az országfejlesztési terv a Macdonald-levél jegyében áll

London, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol alsóház legutóbbi ülésén, M. Marcus képviselő interpellációjára adott válaszformájában, dr. Drummond Shiels, gyarmatügyi államtitkár nyilvánosságra hozta a palesztinai országfejlesztési terv végrehajtására vonatkozó utasításokat. Eszerint most csak előkészítő lépések történnek a nagyvonalú terv végrehajtására. Az országfejlesztési államkölcsön garantálásáról szóló törvényt csak akkor fogja megszavazni az alsóház, amikor ezek az előkészítő munkálatok befejezést nyernek és azoknak alapján elkészülnek a javaslatok a terv végrehajtására vonatkozólag.

Marcus képviselő interpellációjában rámutatott arra, hogy a július 10-én, Palesztinában publikált országfejlesztési tervet, a kormány átmenetileg felfüggesztette és kérdést intéz a gyarmatügyi államtitkárhoz, hogy a kormány szándékában áll-e a végrehajtás megkezdése előtt, a parlament elé terjeszteni az országfejlesztési terv tartalmát.

#### A gyarmatügyi államtitkár nyilatkozata

Drummond Shiels, államtitkár válaszában kifejtette, hogy lépések történtek az országfejlesztési hivatal felállításának irányában és kinevezték annak igazgatóját. Az országfejlesztési igazgató a főkormányzóhoz lesz alárendelve, bár független lesz a kormány fennálló departementjétől, ha ezzel kapcsolatban is fog állani. A Jewish Agencyt és az arab exekutívét fel fogják szólítani, hogy egy-egy állandó tanácsost jelöljenek ki az országfejlesztési igazgató mellé.

#### Az országfejlesztési terv előkészítése

Az országfejlesztési igazgatója a következő előkészítő munkát fogja megindítani a terv végrehajtására:

1. Listát készítenek azon arabokról, akik előbbi földbirtokaikról, azoknak zsidó tulajdonba való átmenete következtében, eltávolítottak és nem jutottak új bérlethez, amelyen új egzisztenciát teremthettek volna, vagy bármilyen más irányú kielégítő foglalkozásra tehettek volna szert. Az igazgató mellett egy tanácsadó fog állni a listák összeállításánál, akinek az lesz a feladata, hogy felülvizsgálja a különböző igényeket és azoknak teljesítése előtt jelentést tegyen az igazgatónak az igények jogosultságára vonatkozólag felhozott bizonyítékokról.

2. A provizórikus listafelállítás után, az igazgató tervet fog elkészíteni a bejegyzett földnélküli arabok újratelepítésére vonatkozólag és a letelepítési munkálatok átlagos költségeit illetően. Az újratelepítést, amelyben a főkormányzó elfogadta, a lehető legrövidebb időn belül végre is fogják hajtani.

#### A földpolitikát a Macdonald-levél értelmében fogják végrehajtani

3. Az országfejlesztési igazgató meg fogja vizsgálni azokat a metódusokat, amelyekkel a Macdonald levélben begéret kolonizáció politikát megvalósíthatják. A Macdonald levélnek erre vonatkozó paragrafusai a következők:

10. §. Egy mezőgazdasági telepítés politikai megformálásánál fontos, hogy a kormány figyelembe vegye az összes körülményeket, amelyek a mandátum főcéljaival vonatkozásban állnak. A megművelhető földek területei, a vizellátás lehetőségei, az ország felvévőképessége a bevándorlást illetően, mindezek a probléma elemeit képezik és ezen pontok egyikének is figyelmen kívül hagyása káros hatással lehet egy igazságos és stabil politika irányvonalainak felállítására.

A kormány a lehető legrövidebb időn belül vizsgálatot szándékozik megindítani, többek között annak megállapítására, melyek azok az állami és más földterületek, amelyek egy zárt zsidó telepítés rendelkezésére bocsáthatók, vagy azaz a tehető, tekintetbevéve azokat a kötelezettségeket, amelyek a mandátum 6. paragrafusa értelmében a mandatáriusra vonatkozik. Ez a vizsgálat nagymérvű lesz és ki fog terjedni Palesztina összes földterületeire. A vizsgálat kereszttüvelénel az összes érdekelteknek, zsidóknak és araboknak egyaránt, lehetőséget fog adni a kormány, hogy kívánságaikat előterjesz-  
sék.

11. §. A kormány gondosan foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy lehetne a fellahokat Palesztina dombos vidékeire összetömöríteni. Lépéseket fognak tenni az ország feljavítására és megerősítésére, valamint arra, hogy megművelhetővé tegyék, hogy ezáltal kedvezőbb életstandardot biztosítsanak a fellahok részére anélkül, hogy — eltekintve rendkívüli esetektől — az áttelepítés eszközeihez nyulnának.

#### A zsidó kolonizáció és az arab mezőgazdasági szükségleteinek kielégítése

4. Az országfejlesztési igazgató vizsgálati arra is ki fognak terjedni, hogy az arab parasztokat és a zsidó telepeket később megfelelő hitelekkel lássák el a megművelés, vagy félig megművelt földek vizellátása és produktívá tétele érdekében.

5. Az angol kormány fel fogja hatalmazni a főkormányzót, hogy a Palesztina-kormány kiadásaiiba maximálisan 50 ezer fontot iktassanak be a vizsgálatok következményeinek kielégítésére.

#### A Jewish Agency és az arab exekutívé közreműködése

6. Az országfejlesztési igazgató legkésőbb 1931 decemberéig át kell nyújtja a főkormányzóhoz az országfejlesztési terv végrehajtására és annak költségeire vonatkozó javaslatáról szóló jelentését. A főkormányzó át fogja vizsgálni ezt a jelentést és a kormányt teendő javaslatait megelőzőleg tanácskozással hívja a Jewish Agencyt és az arab exekutívét exponenseit, hogy véleményüket nyilvánítsák a terv praktikus javaslataira vonatkozólag. Lehetőséget fog adni számukra, hogy véleményüket nyilvánítsák azokra a javaslatokra vonatkozólag, amelyekben az országfejlesztési igazgató arab és zsidó tanácsadói még nem jutottak megegyezésre.

#### Az országfejlesztési terv nem tér el a Macdonald-levétől

7. Az országfejlesztési igazgató jelentésével egyidejűleg a főkormányzó a Jewish Agencyt és az arab exekutívét nézeteket is továbbítani fogja az angol kormányhoz, amely dönteni fog, hogy a jelentésnek mely javaslatait veszik tekintetbe a terv végrehajtásánál. Az országfejlesztési államkölcsön garantálására vonatkozó törvény megszavazására csak ezután kerül sor és zsidó és arab részről felmerült nézeteltéréseket vizsgálat tárgyává fogják tenni.

Ormsby-Gore képviselő kérdésére dr.

Shiels kijelentette, hogy az országfejlesztési terv semmilyen változást nem hoz a Macdonald-levélben lezögegetett pontokra vonatkozólag és a terv teljes összhangban van a Macdonald-levél pontjaival.

#### Lord Passfield levele Chancellor főkormányzóhoz

Jeruzsálem, július 23. A palesztinai kormány kommunikében nyilvánosságra hozta lord Passfield gyarmatügyi miniszternek Chancellor főkormányzóhoz intézett levelét. Ez a levél tökéletesen fedi mindazt, amit dr. Shiels mondott az angol alsóházban.

Lord Passfield a levél első részében lezögezi, hogy a Simpson jelentés következtében szükségessé vált Palesztina mezőgazdasági fejlődésének szisztematikus előmozdítása. Ebben a tekintetben a kormány politikáját az 1930. évi Fehér Könyvben, valamint a Macdonald-levél 9-13. paragrafusaiban állapította meg. Levelezést folytattam — írja levelében Passfield — a Jewish Agencyvel az országfejlesztési terv első teendőire vonatkozólag. Ezen tárgyalások következményeképpen, a főkormányzóval folytatott tárgyalások után megállapították a terv alapvonalait és azokat kommentálás végett közölték a Jewish Agency és az arab exekutívével. Azóta — írja Passfield — alkalmam volt szóbelileg is tárgyalni a kérdéssel a Jewish Agencyvel, valamint a főkormányzóval, londoni tartózkodása alkalmával. A főkormányzó álláspontjának és a fenti helyekről kapott kommentálások figyelembevételével elfogadtam a módosított javaslatot.

Ezután következnek az országfejlesztési terv előkészítő munkájának végrehajtási utasításai.

## Két kokaincsempész tette el láb alól Reginald Lee amerikai konzult

Bosszúból ölték meg a konzult, aki leleplezte tevékenységüket Több hónap után tisztázódott a konzul titokzatos eltűnése

London, július 23. A Daily Herald tudósítója jelenti, hogy Kobe japán városkában sikerült ártalmatlanná tenni egy nemzetközi csempészbanda vezérét. Kibata Kojit, akit hónapok óta több állam büntetőhatóságai üldöztek. A japán bandita töredelmes vallomást tett s ebben részletesen elmondta összes bűntetteit. Egyebek között bevallotta, hogy a vezetése alatt álló banda tagjai tették el láb alól Reginald Lee amerikai vicekonzult akinek eltűnése Marseilleből annak idején az egész világot lázba hozta.

Kibata Kojiji először alvezérével, Csumeticsuval együtt Newyorkban dolgozott. Amikor lábuk alatt forró lett a talaj, működésük szinterét áttették Európába és itt kokaincsempészéssel főképp Párizsban és Londonban jó jövedelemre tettek szert. Reginald Lee vicekonzul véletlenül nyomára jött ezeknek a titkos kokainküldeményeknek, amelyek Marseillebe voltak irányítva s azonnal jelentést tett felfedezéséről a rendőrségnek és a kikötőhatóságnak. A feljelentés alapján sikerült ártalmatlanná tenni Kibata Kojiji csempészbandájának tevékenységét s a két vezér, amikor tudomást szereztek arról, hogy a rendőrség keresi őket nyomtalanul eltűnt. Mielőtt elmenekültek, elhatározták, hogy bosszút állnak a vicekonzulon. Egy este a vicekonzul rendes szokása szerint egyedül csónakázott a tengeren.

Befőzéshez celofán, pergament, zsin legolcsóbb Lepage-nál Kvár. Tegyen p báb.

A cseh és a lengyel kormány szerencsekívánatai Nahum Szokolovhoz

London, július 23. Nahum Szokolov a Cionista Világszervezet és a Jewish Agency elnökévé történt megválasztása alkalmából a világ minden részéből üdvözlőtáviratokkal keresik fel. A lengyel és cseh kormány, báró James Rotschild, Z. Brandies főbíró, Kish ezredes, a Vaa Leumi és számos testület, valamint Európa és Amerika több vezető személyisége üdvözölte ebből az alkalomból Nahum Szokolovot.

#### A gyarmatügyi államtitkár nyilatkozata az új főkormányzó kinevezéséről

London, július 23. Az angol alsóház egyik legutóbbi ülésén M. Marcus képviselő kérdésére dr. Shiels gyarmatügyi államtitkár kijelentette, hogy az új palesztinai főkormányzó kinevezése előtt tanácskozást folytatott a cionista és az arab vezető férfakkal.

#### A bécsi antiszemita kilengés az angol alsóházban

Ugyancsak ezen az ülésen Kenworthy képviselő felhívta a külügyminiszter figyelmét a bécsi egyetem legújabb antiszemita kilengéseire és kérdést intézett a külügyminiszterhez, vajjon a Népszövetség kisebbségi ügyosztályának figyelmébe felhívta-e ezeket az eseményeket. Henderson külügyminiszter válaszában kijelentette, hogy jelentést kapott ezekről a zavargásokról és tudomása szerint azok nem újultak fel és a hatóságok teljesen uralják a helyzetet.

#### Amnesztitát adnak az illegális uton Palesztinába vándorolt zsidóknak

Jeruzsálem, július 23. A Zsidó Távirati Iroda információi szerint a legutóbbi népszámlálás óta illegális uton Palesztinába vándorolt zsidókat, — akiknek száma mintegy tízezerre rug, — általános amnesztia útján a legközelebbi népszámlálás alkalmával felveszik a népszámlálási listákba és jogszertű tartózkodási engedélyt adnak számukra.

Szá  
ta

A miszt  
feleség

Bucurest  
Kelet tud  
ban részle  
gyi hadkie  
leplezett k  
teit, A nyo  
és hét alti  
Giurcanean  
két éven k  
dést. Giur  
életmódot f  
szenyörgyr  
mányát röv  
után egy n  
srófoltt igé  
séget, Giu  
eladósodott.

A nyomoz  
lyik, hogy  
rendezte ez  
kat Giurcár  
szervezet v  
viszonyai k  
zást vezető  
ban is van  
kai, amelye  
ban tart.

A kapitán  
természetes  
katonatiszt  
egyéb jöved  
nem elég a  
pedig nem  
kóknak arra  
folyósítsana  
hatóságok f  
csönök felé  
tásat célozt  
lezőknek a  
zalma.

Megirtuk,  
és társai a  
nagyvezérka  
mas rendelt  
el a kémked  
vezet leleple  
mellet működ  
rescu hadna  
nemcsak min  
mint a kéms  
tesitette.

A hatóság  
kor még ner  
kapitány, aki  
rábiába hely  
volt a kéms  
tak egyike, I  
ben az irán  
vallotta, hogy  
távózasakor  
tot, sőt erede  
kiegészítő le  
A hadbíró  
be utazott eg  
neanu kapitá  
százada élén  
nem is gond

Délelőtt 11  
a kaszárnya  
elébe állt és  
tartóztatja.  
resti garnizo  
ahol azonban  
dásban volt.  
sem vezetett  
hadbírákat,  
neanu irattás  
fontosságu ir  
magyarazzák.

SCH  
Me

orth, zsid  
internátu  
25. A zsid  
lett műl  
sabb eg  
kért di

Nem sir a kisbaba, ha Höfer krémmel, hintőporral ápolják

# Százada élén, mezei gyakorlat közben tartóztatták le a sepsiszentgyörgyi kémiszervezet vezetőjét

**A misztikus akttatáska. Siffrirozott levéllel csalták ki a nyomozó hatóságok Giurcaneanu feleségétől a földbeásott bizonyítékokat. Töredelmesen vallanak a kémiszervezet tagjai**

Bucuresti-Bukarest, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban részletesen közöltük a sepsiszentgyörgyi hadkiegészítő parancsnokságnál leleplezett katonai kémkedési ügy részleteit. A nyomozás során két katonatisztet és hét altisztet tartóztattak le, akik Giurcaneanu kapitány irányítása mellett két éven keresztül folytatták a kémkedést. Giurcaneanu kapitány könnyelmű életmódot folytató ember volt, aki Sepsiszentgyörgyről nősült és tekintélyes hozományát rövid idő alatt elherdálta. Miután ugy neki, mint feleségének magasra srófoltt igényei nem bírták a nincstelenséget, Giurcaneanu a legtökéletesebben eladósodott.

**Miből költezett Giurcaneanu**

A nyomozás annak megállapítására folyik, hogy hogyan vette fel és hogyan rendezte ezeket a nagyszegű adósságokat Giurcaneanu kapitány. Ezért a kémiszervezet vezetőjének legintimebb családi viszonyai között keresgélnek. A nyomozást vezető hadbírósnak ilyen irányban is vannak nagyfontosságú bizonyítékai, amelyeket azonban egyelőre titokban tart.

A kapitánynak ez a költelező életmódja természetesen mindenkinek feltűnt. A katonatisztnek fizetésén kívül aligha volt egyéb jövedelme és ez a fizetés egyrészt nem elég a nagy fényűzéshez, másrészt pedig nem is nyújthat garanciát a bankoknak arra, hogy nagyobb kölcsönöket folyósítsanak. Éppen ezért a nyomozó hatóságok figyelmét különösképpen a kölcsönök felé irányul és annak megállapítását célozta, hogy honnan ered a hitelezőknek a kapitány iránt tanúsított bizalma.

Megirtuk, hogy Giurcaneanu kapitány és társai a hadügyminisztériumtól és a nagyvezérkartól érkező szigorúan bizalmas rendeleteket másolták le és juttatták el a kémkedés központjához. A kémiszervezet leleplezésekor a parancsnokság mellett működő adjutánsi iroda élén Florescu hadnagy állott, aki Giurcaneanun nemcsak mint a hivatal vezetőjét, hanem mint a kémiszervezet vezetőjét is helyettesítette.

**Elutaznak Giurcaneanu után**

A hatóságok azonban a letartóztatáskor még nem tudták, hogy Giurcaneanu kapitány, akit hónapokkal ezelőtt Beszarábiába helyeztek át, valaha is részese volt a kémiszervezetnek. A letartóztatottak egyike, Dinu Barbu őrmester tett ebben az irányban vallomást, amikor azt vallotta, hogy Giurcaneanu kapitány el távozásakor egy egész irattáska másolatot, sőt eredeti iratot vitt magával a hadkiegészítő legbizalmasabb riportjaiból. A hadbírósnak részéről azonnal Florest-be utazott egy bizottság, amely Giurcaneanu kapitányt gyakorlatozás közben százada élén találta a mezőn. A kapitány nem is gondolt arra, hogy leleplezték.

**A század élén**

Délelőtt 11 óraker, amikor százada élén a kaszarnya felé indult, a hadbíró-ügyész elébe állt és tudomására adta, hogy letartóztatja. Az első kihallgatás a florest-i garnizon börtönében ejtették meg, ahol azonban Giurcaneanu állandó tagadásban volt. A lakásán tartott házkutatás sem vezetett eredményre, ami meglepte a hadbírákat, mert tudták, hogy Giurcaneanu irattáskájában egész sereg nagyfontosságú irat volt található. Ezt azzal magyarázzák, hogy letartóztatásának pillanatában Giurcaneanu egyik bizalmasa, aki önkéntes káplár, közelférközött a kapitányhoz és ez egy pár sort írt egy cédulán feleségéhez, hogy tüntesse el az irattáska tartalmát. Ez meg is történt és így a kompromittáló iratok eltűntek.

lanatában Giurcaneanu egyik bizalmasa, aki önkéntes káplár, közelférközött a kapitányhoz és ez egy pár sort írt egy cédulán feleségéhez, hogy tüntesse el az irattáska tartalmát. Ez meg is történt és így a kompromittáló iratok eltűntek.

**A siffrirozott levél**

A kapitányt ezután Bukarestbe szállították, ahol a többi letartóztatottak is

voltak. Itt Florescu is, Giurcaneanu is fantasztikus módon védekeztek. Azt állították, hogy ha el is tűntek egyes nagyfontosságú iratok a hadkiegészítőtől, azokat nem azért tűntették el, hogy kémiszervezet céljaira használják fel, hanem pusztán azért, mert meg akartak szabadulni néhány terhelő és fárasztó munkától, amelyet ezek a rendeletek előírtak. Természetesen ennek a vallomásnak nem

lehetett hitelt adni és ekkor a hadbírák újabb trükhöz folyamodtak. A kapitány-nal levelet írtak feleségéhez, hogy adja át a sorok átadójának az akttatáskát, mert ez rendeltetési helyére fogja azt eljuttatni.

**Iratok a föld mélyén...**

Az asszony a küldönccel a kert végébe ment, ahol mélyen a földbe ásva találták meg az akttatáskát. A földből kiasott akttatáskában titkos jellegű katonai rendeletek, különböző szervezési munkálatokra vonatkozó levelezések, a mozgósítással összefüggő, szigorúan bizalmas iratok, tehát mindaz az anyag, ami a legjobban kell egy kémiszervezetnek.

Ez az iratcsomó aztán fölöslegessé tett minden tagadást és úgy Giurcaneanu, mint Florescu töredelmes vallomást tettek.

A vádlottakat ezután visszazárárták Brassóba, ahol a brassói hadbírósg folytatja a kihallgatásokat.

## Maniu szombaton kihallgatáson jelenik meg a király előtt

Bucuresti-Bukarest, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Politikai körökben óriási feltűnést keltett az a hír, hogy Maniu Gyula, aki mint volt miniszterelnök meghívást kapott a királytól Ileana

hercegnő esküvőjére, szombaton kihallgatáson fog megjelenni a király előtt.

Tekintettel arra, hogy Maniu, amikor lemondott, azt a nyilatkozatot tette, hogy visszavonulásának az az oka, hogy a ki-

rály nem viseltetik bizalommal vele szemben, a kihallgatás híre élénk kommentálásokra ad alkalmat és politikai körök messzemenő következtetéseket vonnak le.

## Agyszélhűdésben váratlanul meghalt Szeltman Pál, az Első Temesvári Takarékpénztár Rt. igazgatója

Timisoara-Temesvár, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma Temesvárra érkező távirat szerint szerdán este Bukarestben rövid szenvedés után meghalt Szeltman Pál, az Első Temesvári Takarékpénztár Rt. igazgatója. Szeltman Pál az elmúlt hét pntéken utazott le Bukarestbe, ahol szombaton üzleti ügyekben fontos tárgyalásai voltak. A tárgyalások közben Szeltman rosszul lett és eszméletlenül esett le székéről. A bankigazgatóhoz nyomban orvost hívtak és megállapították, hogy az aránylag még fiatal-

embert agyszélhűdést érte.

Szeltmannt a Brancoveanu szanatóriumra szállították, ahol sürgős orvosi beavatkozás még pár napig életben tartotta. Szerdán azonban állapotja válságosra fordult és Szeltman, időközben Bukarestbe érkezett családja körében, délután hat óraker kisenvedett.

A bankigazgató halálhíre Temesváron a legnagyobb meglepetéssel keltette. A harminckilenc éves, erejének teljében lévő férfi kivételes karriert futott be a banktisztviselői pályán.

Mint egyszerű tisztviselő a Temesvári Banknál kezdte meg pályafutását és ott rövid idő alatt olyan szép eredményeket ért el, hogy alig harminc éves korában már mint igazgatóhelyettes működött. Innen hívták meg az Első Temesvári Takarékpénztár Rt. élére, ahol öt éve a bank igazgatóságának és Temesvár kereskedelmi életének általános meglegedésére működött. Halálával az egyik legjobban képzett, éleseszű és óvatos pénzügyi politikájú bankvezér hullott ki az erdélyi pénzügyvilágból.

## Már a második interimáris bizottságot neveztek ki Kolozsvár élére

**Mihali polgármester nem hagyja a jussát és Szinajába utazik, hogy a királynál és a miniszterelnöknél intervenáljon a tanács feloszlata ellen**

Cluj-Kolozsvár, július 23. Kolozsvár város legális tanácsának feje fölött már az új kormány hivatalba lépése óta állandóan ott függ a feloszlata Damokles-kardja. A városi tanács voltaképpen fel is van oszlatva, meg nincs is feloszlata. Egyszer — hetekkel ezelőtt — már ki is neveztek egy interimáris bizottságot Kolozsvár élére arra azonban már nem került sor, hogy az interimáris bizottság át is vegye hivatalát, mert Mihali Tivadar polgármester, aki azzal a feltétellel vállalt jelöltséget a kormánypart listáján, hogy a kolozsvári tanácsot nem fogják feloszlata, egész az uralkodóig ment el az intervencióval és így a tanács életét még két hónappal meghosszabbította, bár a tanács minden egyes tagja tudta, hogy a legális tanács napjai meg vannak számlálva.

Ma azután anélkül, hogy a városi tanácsot megegerszer feloszlatták volna, a belügyminiszter új interimáris bizottságot nevezett ki Kolozsvár élére. Az interimáris bizottság elnöke Tatar Coriolan, tagjai Sebastian Bornemisa dr., Marius Peculea, ing. Manasse Dima, Vasile Candrea, dr. Traian Popovici, Nicolae Carpinisan, Bartha Ignác dr. és dr. Kertész Jenő.

Kinevezték az aradi interimáris bizottságot is, amelynek tagjai Cornel Radu, dr. Ioan Urzi, Brutus Pecurariu Silviu Moldovan, Emil Veliciu, Dumitru Faur, Nicolae Pauesti, Adler Tibor és Andrény Károly.

Torda városa az alábbi interimáris bizottságot kapta: Jentiu Iuliu, Wertan Andre, Bigi Grigore, Farkas Miklós, Feurdean Simion, Oros Alexandru,

Simion Ciortea.

A marosvásárhelyi interimáris bizottság a következő: Aurel Russu, Maxim Costin, Nagy Endre, Ilie Campeanu, Jon Taganel, Grigore Utate, Petre Stoina, Jon Buzu, Tótfalusi József.

Ervszébetváros is interimáris bizottságot kapott, amely a következőkből áll: Negrutiu Nicolae, Schianu George,

dr. Ungureanu, I. Goroveiu és Rösler.

Ertesülésünk szerint Mihali kolozsvári polgármester nem nyugszik bele az interimáris bizottság kinevezésébe és Szinajába utazott, hogy a régi tanács működését biztosítsa.

Az interimáris bizottságok kinevezésével lapunk holnapi számában fogunk foglalkozni.

## Szívelgyengülés következtében halt meg Sternberg Izsákné

Oradea-Nagyvárad, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet mai számában hird adtuk arról, hogy Sternberg Izsákné nagyvárad iuriasszony tragikus körülmények között kisenvedett. Sternbergné halálának körülményei az első percekben arra engedtek következtetni, hogy öngyilkosság történt. Sternbergné, mikor férje a templomból hazajött, görcsökben fetrengve találta a konyhaajtóban. A konyhaasztalon egy pohárban zsírós szóda volt és maga Sternberg is az első percben öngyilkosságot sejtett.

A helyszínére három orvos is érkezett, dr. Sebestyén Artur, dr. Moskovitz Pál és dr. Klein Ernő, akik kórházba szállították a beteget, ahol gyomormosást hajtottak végre rajta. Ez nem sikerült, ami annál különösebb, mert a maros szóda öngyilkossági kísérletknél a gyomormosás rendszerint elegendő a beteg megmentéséhez. Sternbergné haláláról az öngyilkos-

sági hírek ellenére egészen más jelentést terjesztett elő dr. Popa városi tisztiorvos, aki azt állapította meg, hogy Sternbergné nagy idegességből származó szívgyöngeség következtében távozott az élők sorából. Dr. Markovits Ignác, a Sternberg család éveken át volt háziorvosa, már hónapok óta egyre súlyosbodó idegesség ellen kezelte Sternbergné, akit a legutóbbi időkben már idegessége miatt állandó felügyelet alatt kellett tartani. Az uriasszonyt az utóbbi évek anyagi gondjai viselték meg ennyire. Különösen hatott rá az, hogy néhány héttel ezelőtt adó fejében fényűzően berendezett lakásukról tizennyolc darab perzsaszőnyeget elvittek. Sternbergné temetése ma zajlott le, óriási részvét mellett. Háromezer ember vett részt a tragikus módon elhunyt asszony temetésén, akinek sirhantja mellett Fuchs Benjamin főrabbi tartott szivekig ható bucsubeszédet.

ofán, pergament, zsin...  
enál Kvár. Tegyen p...

és a lengyel kormán...  
sekivánatai Nahum Sz...

23. Nahum Szokolov...  
szervezet és a Jewis...  
rtént megválasztása a...  
minden részéből üdvöz...  
k fel. A lengyel és...  
James Rotschild, Z. E...  
Kish ezredes, a Vaa...  
s testület, valami...  
a több vezető személy...  
ebből az alkalomból...

matügyi államtitk...  
ozata az új főkor...  
ő kinevezéséről

3. Az angol alsóhá...  
ésén M. Marcus kép...  
r. Shiels gyarmatügy...  
ette, hogy az új palesz...  
kinevezése előtt tanács...  
cionista és az arab...

antiszemita kilengések...  
alsóházban

az ülésen Kenworthy...  
a külügyminiszter...  
gyetem legújabb anti...  
és kérdést intézett a...  
vajon a Népszövet...  
osztályának figyelmé...  
eseményekre. Hen...  
szter válaszában kil...  
entést kapott ezekről...  
udomása szerint azok...  
a hatóságok teljesen...

át adnak az illegális...  
esztinába vándorolt

23. A Zsidó Távirati...  
rint a legutóbbi nép...  
is uton Palesztinába...  
— akiknek száma...  
rug, — általános...  
egközelebbi népszám...  
veszik a népszámlá...  
zerű tartózkodási en...  
tra.

láb alól...  
nzult

vékenységüket...  
tos eltűnése

másik csónakba ült...  
jd bedobták a vice...  
ott is lelte halálát...  
kkor meg is indi...  
de a csempészek...  
e és azóta teljes...  
ik banditát hosszú...  
sikerült árthatm...  
telmes vallomása...  
amerikai vicekon...  
lye.

avoda kirándulása...  
tchduth Haavoda...  
rosszegédek tovább...  
26-án a Jára völ...  
st rendez. Jelent...  
cca 14. sz. alatt a...  
Részvételi díj ta...  
k 65 lej.

SDE

Francia frank 6.61,  
ollár 168.40, belga  
8.81, svájci frank  
ztrák silling 23.60.

ollár 514.40, font  
frank 20.17, lira  
1/2, pengő 90.02 1/2,  
zloty 57.60, sil-

polják

**SCHWARTZ**  
**Menyhértné**

orth. zsidó leánynevelő intézete,  
internátusa Oradea, Pável uca  
25. A zsidó leánygymnázium mel-  
lett működik. Díja nem maga-  
sabb egy rendes privát háznál  
kért díjnál. Prospektus. Kiténő  
referenciák!

# Ot színházat mozivá alakítanak át Bécsben

**Jeritza Mária nagy föléptidija. Leépitik az állami színházak sztárjainak fizetését**

Bécs, július 23. Az osztrák főváros színházi élete alig szünetel a nyári vakáció alatt. Juniusban a kongresszusok egymást követték és a színházigazgatók nagy ambícióval dolgoztak azon, hogy Bécs művészeti tradícióhoz híven a német alakító művészet legjavát nyújtsák. A Volkstheaterben felléptették Lear királyban Bassermann, a legnagyobb német színészt. Igaz emberi alakítást nyújtott a címszerepben. A kritika valóságos rajongással irt róla. Nem követte a régi iskola hangos deklamációt, szinte maga elé meredve mondotta el azokat a nagy szövegeket, amiket mások sokkal kevesebb hatással és hangosan deklamálnak. Bécsben járt Paul Wegener saját társulatával. Előadták Strindberg, Hebbel, Andrejew darabjait. Wegener bizonyos szerepkörben felülmúlhatatlan.

Reinhardt Josefstädter színházában két amerikai szerző, Ben Reht és Charles Mac Arthur Reporter című darabja futott nagy sikerrel. A darabnak nincsenek irodalmi igényei, ellenben szédítő amerikai tempóban mutatja be a newyorki riporterek szenzációhajhászását és változatos életét. Hans Thimig és Paula Wesely óriási sikert arattak a darabban. Az elmúlt évad legnagyobb éreklődésére mégis Elisabeth Bergner vendégjátéka tartható számot. Fölépített Giradoux: Amphytrion 38. című darabjában. A harmincnyolcas szám azt jelenti, hogy a szerző a harmincyelcadik, aki ezt a témát feldolgozta. A darab a régi Görögországban játszódik le, ahol az Olympus istenei játszották az első szerepeket. Jupiternek megtetszik Alkomene, Mars kíséretében leszáll a földre. A férjet, Amphytriont, Mars isten táborba küldi és Jupiter a csatába távozott férj alakjában Alkomonet magáévé teszi. A darabban élénken felcsillan a francia szellemesség. A darab természetesen csak Elisabeth Bergnerrel tudott érvényesülni. Az ember jóformán csak őt hallja és látja a színpadon. Hátas alól egy pillanatra sem lehet megszabadulni. Középmagas, cingáralaku, gyermekded naivságu művésznő. Elragadó lénye mindenkit lenyűgöz. A hangja telítve van nemesebb értelemben vett erotikával. A bécsi kritika lelkesen emlékezett meg róla és azt írta, hogy egyedül a nagy Duseval lehet őt összehasonlítani. A Raimund Theater évek óta nem látott olyan zsúfolt házakat, mint a Bergner játéka alkalmával.

Az állami színházak közül az Opera vonzotta a külföldieket leginkább. A nyá-

ron az összes nagy sztárok Bécsben voltak, többek közt Jeritza is. A Toscát játszotta 33 fok hőségben, zsúfolt ház előtt. Igazán érdemes volt neki, ha megmondjuk, hogy minden esti fellépéért 800 dollárt kap.

A sztárok nagy fizetésének azonban kezd lassan befellezenni. Az osztrák állam költségvetése nem bírja az állami színházak napi 28 ezer szillinges deficitjét. Azelőtt még minden vita nélkül fogadták el a szociáldemokraták ép úgy, mint a keresztényszocialisták azokat a költségvetési tételket, amelyek a sztároknak hatalmas gázsikat biztosítottak. De megindult bizonytalan jövő miatt a bécsi igazgatók alig közölték a jövő évi programjukat. A leépítés folyamata. A készülő törvény nagy riadalmat keltett a színházi „csillagok” között, akik máris hangoztatják, hogy fizetésük csökkentése esetén megválnak és a hangosfilmhez szerződnek le. A lapok sajnálják, hogy a művészi nívó

sülyedni fog az állami színházakban. De azért megvigasztalódnak.

A kétségbeesés rossz gazdasági viszonyokra jellemző, hogy az elmúlt szezonban nem kevesebb, mint öt színház zárta be kapuit. Jelenleg Bécsben kilenc színház van bezárva. Egyrésztük ősszel már mint mozi fog megnyitni. Azt írják, hogy Berlinben sem jobb a helyzet. Vanak színházak, ahol egy márka 25 pfennigért ülhelyet lehet kapni és a szünetben szabad büffét ad az igazgatóság. A Csak annyi bizonyos, hogy a Volkstheater be el fog jönni Jannings, Pallenberg, Fritzi Massary és Moissi. Reinhardt színházában januárban fogják bemutatni Hunyadi Sándor Feketeszáru cseresznye c. darabját elsőrangú szereposztásban: Darvas Lili, Hermann Thimig, Oscar Homolka fognak benne játszani. A darabot minden valószínűség szerint dr. Ludvig Prenninger rendezi.

Az ősszel az Operában Mozart-ünnepségek lesznek. A Musikvereinsaalban és a Konzerthausban. Tavalay Schubert, őssze Mozart, jövőre Haydn, utána pedig Strauss János van műsoron. Bécs nem fogy ki a zenei nagyságok ünnepléséből.

Grünwald Márton

## Nemzetközi kongresszusra készülnek a német kampós kereszties diákok

**Ötvenezer német kampós kereszties diák van Németországban és Ausztriában**

Berlin, július 23. A németországi, ausztriai és csehszlovákiai Völkisch-diákok Grázban a napokban tartják meg 14-ik diákgyűlésüket. Az újságok megemlítik, hogy ezek a diákok hamisan azonosítják magukat a német diáksággal. A nemzeti szocialista diákok izevetoje, Baldur von Scherich a német nemzeti szocialista diákok számát ötvenezerre teszi, ez a szám azonban

feltétlenül túlzott. Mindazonáltal számos főiskolai városban a diákság egyesületeiben a nemzeti szocialisták abszolút többségbe jutottak.

A sajtó egyébként azt hiszi, hogy ez a gyűlés ki fogja eszközölni az osztrák nemzeti tanácsnál a diákok olyan autonómiáját, amely már belevág a törvényhozás munkájába.

## Országosan átszervezik a jesivákat

**Beszélgetés Szófer Emanuel marosvásárhelyi főrabbiával**

Cluj-Kolozsvár, július 23. Az erdélyi jesivák ügyét megint aktuálisá teszi egy mozgalom, amely az ország-rész nevesebb ortodox rabbijaitól indult ki. A „Tomche Jevivot” egyesületet nagyarányuan át készülnek szervezni, hogy a szigoruan konzervatív szellemben nevelkedő ifjúság a jesivákon eltöltendő éveit kizárólag tanulással és vallásos életre való felkészü-

léssel töltsék. Különböző elvi és részletkérdések fölött az előző konferenciákon az ortodox rabbinátusi kar nem tudott egy platformra jönni, legutóbb azonban sikerült e kérdésben teljes egységre jutni és a Tomche Jevivot országos akcióját őszkor be fogják indítani. Az ügyben munkatársunk beszélgetést folytatott a Jesiva ügy egyik legteljesebb kezdeményezőjével

és propagálójával, a marosvásárhelyi ortodox főrabbiával, Szófer Emanuellel.

— A gazdasági depresszió nagyon erősen befolyásolja a jesivák fejlődését — mondotta Szófer főrabbi. A viszonyok szinte arra kényszerítenek bennünket, hogy visszatérjünk a régi rendszerre, amikor a hitközségi tagok naponta, vagy a hét néhány napján vendégül látták maguknál a jesivák talmudistáit. Azonban most, hogy Menzát létesítettünk, úgy a bócherek, mint a hitközségi tagok elszoktak a régi rendszertől. Nagyon küzködvé tudjuk csak fenntartani a jesiva Menzáját, de Isten segítségével bízva, reméljük, hogy a gazdasági depresszió legkisebb mérvű enyhülésével a jesivákat át fogjuk tudni szervezni úgy, hogy azok feladatuk magaslatán álljanak.

Munkatársunk megkérdezte, vajjon az átszervezésnél nem gondolnak-e arra, hogy minden jesiva mellett működjenek olyan tanfolyamok, amelyek az ifjakat előkészítik a gyakorlati életre.

— Ilyen jesivánk kettő van Erdélyben: Iklod és Máramarosziget. A jesiva feladatát azonban én abban látom, hogy kizárólag a Tóra és a Talmud szellemében nevelődjenek az ifjak, tizennégy és tizennyole éves koruk között. Azután még mindig van alkalom arra, hogy azok az ifjak, akik más pályákra éreznek kedvet, felkészülhessenek akár ipari, akár kereskedelmi, akár egyéb pályákra. Azt a néhány évet azonban, amit a jesivákon töltenek, kell, hogy megmentsük a zsidó szellemiség számára. Fontos zsidó érdek, hogy a „talmud chocho-mok” típusa ne vesszen ki. Az említett évek pedig a legalkalmasabbak erre. Nem fogjuk engedni, hogy talmudistáink az év egy részét koldulással töltsék és igyekezni fogunk őket olyan helyre összpontosítani, ahol már hagyomány van a szorgalmas tanulásnak és az igaz konzervatív zsidó szellemnek.

Az újjonnan megszervezendő Tomche Jevivot szempontjából főleg két-három Jesiva jöhet majd tekintetbe. A Paneth főrabbi által vezetett dési, a Brisk főrabbi által irányított tasnádi és a marosvásárhelyi jesivák. Ezeket kívül természetesen lesznek még rabbik, akiknek jesiváin tanulni fog a konzervatív fiatalok, ezeknek azonban szigoruan szem előtt kell tartani az elvet, hogy a bócherek minden idejüket tanulással töltsék.

# Az URANIA mozgó

július 24-i kezdettel, pénteken mutatja be a Newyork-i Judea-Filmet, mely mindenütt óriási sikert aratott:

## ÖRÖK HARC

című filmét, melyben a Newyorkban élő vilnai jiddis színészek legjobbjai szerepelnek. A film végig jiddis párbeszédű, megható héber dalokkal, igaz zsidó színjátszással. Zsidó humor. Zsidó dráma.

Műsoron kívül:



**TALMUDISTÁK ÉNEKE**

**OH DOKTOR, nagyszerű vigjáték és Klasszikus héber revü**

**Az első jiddisül beszélő és éneklő film!**

# HI

**Az UJ KELET**  
bánsági  
Főszervező  
Felelős szerk  
Bukares  
Hátszeg Erno  
Cikkjeink tanu  
megjelölésé

## Erdély zs

Az erdélyi zs...  
eddig nem kész...  
omelynek adatai...  
választási, tanu...  
előhízelkedési...  
figyelembevehető...  
számbavételnek...  
ság valamennyi...  
is inkább érezhe...  
a kiindulási p...  
megszervezéséhe...  
tanulmányi és...  
között a zsidó...  
hátrányos helyz...  
ságnak is eleng...  
van.

Az Erdélyi Zs...  
ponti vezetősége...  
diákság érdeke...  
adatokat, elhatá...  
ternek a felfekt...  
túlviteléhez eg...  
fel a diákságot.

Az adatgyűjtés...  
Erdélyi Zsidó D...  
vezetősége felkér...  
főiskolai hallgat...  
haladéktalanul le...  
D. irodájának (C...  
6. I.) a következ

1. név,
2. a város nev
3. milyen fakul
4. évfolyam,
5. illetőségi hel

A kataszterbe...  
egy-egy diáknak ug...  
gazdasági és jog...  
lenül érdeke, de e...  
taszter felfektet...  
mint tudomány...  
diákok érdekelhet...  
arra, hogy felhív...  
délyi zsidó főisko...  
tanulni eleget fog...  
Cluj, 1931. júl

Dr. Elekes Mikl  
Leichtmann A

— Az Aviva-Bar...  
ma. Vasárnap és h...  
az erdélyi cionista...  
előtt veszi kezdeté...  
szemináriuma, ame...  
délyi cionista mo...  
egynésége tart...  
bizottság ezuton...  
hogy Pesterá Halt...  
kiszámi, ahol vár...  
Felhívjuk az aviv...  
figyelmét, hogy pok...  
kal.

— A révi kirándu...  
Haggibbor tennisz...  
kirándulása oda m...  
dulók egy része au...  
lás reggel öt és há...  
cukrászda elől. R...  
Jelentkezéseket sz...  
a Hermes utazási i

— Az osztrák-né...  
lások. Hágából jele...  
állandó bíróság elő...  
vámunió tárgyalása...  
viselője, dr. Kaufm...  
tette az osztrák hiva

— Svájc halmoz...  
ból jelentik: A s...  
készlete megközelít...  
héten 100 milliót...  
ban és Newyorkban

— A Zeppelin ké...  
Berlinből jelentik: A...  
vidéki utja előtti...  
felszállott. Ezen az...  
rádió adó- és vevő...  
ki.

# HIREK

**AJ UJ KELET az egyetemes erdélyi zsidó bányászati bizottság napilapja**  
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő  
 Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc  
 Bukaresti szerkesztőség:  
 Hátszeg Ernő, Str. Cobălcescu 54  
 Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

## Erdélyi zsidó diákjaihoz

Az erdélyi zsidó diákságról mindaddig nem készült olyan számbavétel, amelynek adatai a zsidó diákok pályaválasztási, tanulmányi, gazdasági és elhelyezkedési érdekei szempontjából figyelembe vehetők volna. Ennek a számbavételnek a hiánya a zsidó diákság valamennyi rétege számára annál is inkább éreztető, mert ez képezhetné a kiindulási pontot a zsidó diákság megszervezéséhez is, amire az adott tanulmányi és gazdasági viszonyok között a zsidó diákságénál kevésbé hátrányos helyzetben levő tanulóifjúságnak is elengedhetetlenül szüksége van.

Az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző központi vezetősége, megáértvé téve a zsidó diákság érdekeivel kapcsolatos feladatokat, elhatározta egy diák-kataszternek a felfektetését, aminek készültévelhez együttműködésre hívja fel a diákságot.

Az adatgyűjtés első fázisaképpen az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző központi vezetősége felkér minden erdélyi zsidó főiskolai hallgatót, hogy jelentse be haladéktalanul levelezőlapon az E. Zs. D. irodájának (Cluj, Str. N. Filipescu 6. I.) a következő adatait:

1. a név,
2. a város neve, ahol tanulmányait folytatja,
3. milyen fakultásra van beiratkozva,
4. évfolyam,
5. illetőségi hely és pontos lakcím.

A kataszterbe való felvétel minden egyes diáknak egy tanulmányi, mint gazdasági és jogi szempontból feltétlenül érdeke, de ezenkívül is a diákkataszter felfektetésének a munkája, mint tudományos munka is minden diákot érdekelhet, miért is számítunk arra, hogy felhívásunknak minden erdélyi zsidó főiskolai hallgató haladéktalanul eleget fog tenni.

Cluj, 1931. július 23.

Dr. Elekes Miklós s. k. ügyv. elnök  
 Leichtmann Andor s. k. titkár

Az Aviva-Barisszia révi szemináriuma. Vasárnap és hétfőn Réven találkozik az erdélyi cionista ifjúság. Vasárnap délelőtt veszi kezdetét az Aviva-Barisszia szemináriuma, amelynek keretében az erdélyi cionista mozgalom több vezetőegységére tart előadást. A rendezőbizottság ezután közli a résztvevőkkel, hogy Pester Háltá nevű állomáson kell kiszállni, ahol várni fogják az érkezőket. Felhívjuk az avivák és barissziánusok figyelmét, hogy pokrocoot hozzanak magukkal.

A révi kirándulás. A Salom klub és a Hagyibor tennisz-szaksztyálynak révi kirándulása oda módosult, hogy a kirándulók egy része autobuszon utazik. Indulás reggel öt és hat óra között a Laydacukraszda elől. Részvételi díj 170 lej. Jelentkezéseket szombat délig elfogad a Hermes utazási iroda. Telefon 29.

Az osztrák-német vámunió tárgyalásai. Hágából jelentik: A nemzetközi állandó bíróság előtt ma a német-osztrák vámunió tárgyalása során Ausztria képviselője, dr. Kaufmann professzor ismertette az osztrák hivatalos álláspontot.

Svájc halmozza az aranyat. Londonból jelentik: A svájci jegybank aranykészlete megközelíti az egymilliárdot. A héten 100 milliót érő devizákat Londonban és Newyorkban aranyra váltott át.

A Zeppelin készül az Északi Sarkra. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin sarkvidéki útja előtti utolsó próbatúrája ma felszállott. Ezen az uton a léghajó a rádió adó- és vevőállomásait próbálták ki.

# Maniu a hercegi esküvő miatt elhagyta önkéntes száműzetését

**Augusztusban Szovátán gyűlést tartanak a nemzetiparasztpárt vezetői. Mozgalom indult Viad Aurél ellen a nemzetiparasztpárt vezetői között**

Bucuresti-Bukarest, július 23. Maniu Gyula szombaton Szinájába érkezik, hogy résztvegyen Ileana hercegnő esküvőjén. Az esküvői ünnepségek után visszatér Badacsonyba, ahonnan később egy nyári fürdőhelyre utazik hosszabb kurára.

A nemzeti parasztpárt vezetési bizottság augusztus hónapban valószínűleg Szovátán értekezletet tartanak. Ez alkalommal fogják a párt további aktivitását megállapítani és a pártprogram eszközlendő módosításokat megbeszélni.

Az Ordinea szerint a nemzeti parasztpárt frakciójában mozgalom indult meg Vlad Aurel ellen. Elhatározták, hogy a pártvezetőség elé terjesztik ezt az ügyet és követelni fogják, hogy Vlad valamennyi fővárosi lapban közölteendő nyilatkozatban cáfolja meg a Curentulban majd a Solia Dreptatei-ben megjelent szavait, ellenkező esetben zárják ki a pártkelemből. Az Ordinea híre megerősítést igényel.

Beomlott a templom karzata istentisztelet közben. Londonból jelentik: Deandoban (Portugál Angola) vasárnap istentisztelet közben beomlott a karzat nagyrésze és maga alá temette a hívőket. A romok alól eddig 20 halottat ástak ki. Összesen 200 ember sebesült meg, akik közül 30-at súlyos sebesülésekkel kórházba kellett szállítani.

Az igazi

## Rin-Tin-Tin

első nagy hangosfilmje:  
 Az ezüstróák hazájában a Szinkörben.

Derült, száraz időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint néhány napon át derült, száraz időjárás várható emelkedő hőmérséklettel. A hőmérséklet Budapesten ma délen 23 fok Celsius.

Hajóindulás Palesztinába. A Fabre Line „Sinaja” nevű gőzöse augusztus 16-án indul Konstancából Erec Jiszraelbe.

A Lanoar-könyvek. Több alkalommal beszámoltunk már e lap hasábjain arról a kultúrmisszióról, amelyet a Keren Kajemeth Leisrael jeruzsálemi főirodája a Lanoar-könyvek kiadásával végzett. Ezek a könyvek, amelyek 2 és fél év óta sorozatosan jelennek meg, felkeletették a héberül olvasók érdeklődését Palesztina gazdasági, társadalmi és szellemi berendezkedésének tanulmányozása iránt. Erdéklődést váltottak ki továbbá a zsidó kolóniák megteremtőinek és felépítőinek élete és cselekedetei iránt és beplántálták a zsidó ifjúság szívébe a szeretetet és megértést a Palesztina-munka iránt. Sajnos, a közép- és nyugateurópai zsidó ifjúságnak csak csekély része olvas héberül és így a héber nyelvű Lanoar-könyvek nem voltak mindenki számára hozzáférhetőek. Ezért a KKL elhatározta a legnagyobb áldozatok árán, hogy a könyveket német nyelven is meg fogja jelentetni. A napokban jelent meg az első kötet S. Benziontól „Nessziona” címen. A rendkívül izléses kiállítású könyv, amely hű tükröt adja Nazzsiona megalapításának és fejlődésének, a KKL temesvári irodája útján (IV. Bulevardul Carol 15) rendelhető meg. A könyv ára 60 lej.

A saját fia feljelentett egy rendőrnőt. Newyorkban — mint onnan jelentik — letartóztattak egy rendőrnőt. A hatalmas, természetes rendőrnő, Melinda Milatz ellen az a vád, hogy csunyán elverte nyolcéves kisfiát. A rendőrnő rendkívül szigorú asszony volt. Kisfia egy alkalommal elment az uccára játszani és későn jött haza. A rendőrnő fogta gumibotját és nagyokat ütött vele a fiára. A kisfiu egyes helyeken megkékült és megdagadt. Ilyen körülmények között ugy találta, hogy anyja hivatali hatalmával visszaélt és ezért megjelent a rendőrfőnökségen és anyját annak rendje és módja szerint feljelentette. A rendőrnőt most felfüggesztették állásától és letartóztatták.

## 12 osztályú készpénz sorsjáték

**Ha nyerni akar nagy összeget — siesen venni mentő sorsjegyet!**

Második osztály húzása 1931 július 26. Nyeremények kifizetését az Albina Bank garantálja. Főnyeremény 1,000,000 lej. Nyeremények összege 4,000,000 lej. Minden sorsjegy 12 osztályon végig játszik. Sorsjegy ára 100 és 50 lej, vidéki rendeléseknél portóköltésekre 19 lej hozzáadandó. Központi sorsjegyiroda Cluj Str. Memorandului 16.

## NAPROL-NAPRA

Vakmerő betörés történt Mecklenburg legnagyobb magánbankházában. Ismeretlen tettesek behatoltak a fürstenbergi Commerz und Privatbank helyiségébe, a legmodernebb betörőeszközökkel felfeszítették a pénzszekrényt és onnan harmincezer márkát vittek el.

Dr. Fürth Ernst, a Solo bécsi kémiai gyár vezérigazgatójának felesége az egyik bécsi szanatórium harmadik emeleti ablakából az uccára vetette magát és szörnyethalt. A fetűnően szép fiatal ur-asszony az utóbbi hónapokban rohamos soványító kurának vetette alá magát és az erőszakolt soványodás következményeképpen idegdepresszió lépett fel nála. Valószínű, hogy végzetes tettét is idegrohamában követte el.

Az Osservatore Romano keserű szavakkal emlékezik meg egy Rómában most megjelent röpiratról, amelyben XI. Pius pápát reprodukálhatatlan szavakkal gyalázza az ismeretlen szerző. A Vatikán lapja a lateráni szerződésére való hivatkozással erősen követeli az olasz hatóságoktól a szerző megbüntetését, azonban olasz részről ebben az irányban még semmi intézkedés nem történt.

Demkovszki lengyel vezérkari őrnagyot, akit néhány nappal ezelőtt Szovjet-Oroszország javára elkövetett kémkedésért letartóztattak, a varsói katonai rögtönítélő bíróság halálra ítélte. A halálos ítéletet tegnap reggel már végre is hajtották.

Egy bécsi tisztviselő kártérítési pert indított fogorvosa ellen, mert egy súlyosabb fogműtét után állandó sebhely maradt a felső ajkán és az egész életére megfosztotta eddig híres szépségétől. A nő tizenháromezer silling kártérítést kér. A bíróság a keresetet elutasította azzal az indoklással, hogy az operációra szükség volt és ehhez a páciens előre hozzájárult.

A francia kormány Herbetthe helyére moszkvai nagykövétként Conte de Jeant, a jelenlegi rio de janeiro francia követet fogja kinevezni.

Angliában a háború óta az idei év volt a legrosszabb a házasságkötések száma tekintetében, amennyiben mintegy hatvan százalékkal kevesebb házasságot kötöttek Angliában az évi átlagnál.

Szinkör Mozgóban

## Rin-Tin-Tin

Az ezüstróák hazájában a prémvásárok között

A müncheni esküdtbírószám most ítélkezett a Wacker sportklub pénztárosa felett, akiről kiderült, hogy meccsre kiadott belépőjegyek meghamisításával már hosszú idő óta manipulál és 1700 márkával megkárosította az egyesületet. A pénztáros azzal védekezett, hogy a bűnös manipulációval szerzett pénzt a sportegyesület érdekében játékosok megvásárlására, támogatására és az idegen egyesületek játékosainak megvesztegetésére fordította. A pénztárost három hónapi fogházra ítélték.

Az Alpokban, Augsburg környékén a legutóbbi napok esőzései következtében áradások voltak és több hegyoldalon kőomlás történt. A magasabb hegyvidékeken havazik.

A börtönre ítélt volt amerikai belügy miniszter megkezdte büntetése kifizetését. Washingtonból jelentik: Albert Fall volt amerikai belügyminiszter, akit megvesztegetés miatt egy évi börtönre és százezer dollár pénzbüntetésre ítélték, New-Mexikóban megkezdte büntetésének leülését. Fall ügyvédjei kegyelmet kértek a 66 éves bűnös miniszter részére, de Hoover elnök megtagadta a kegyelmet.

Észak-Argentínában helyreállott a rend. Newyorkból jelentik: Az északkelet-argentínai Corrientesben a katonai zendülés véget ért. A forradalmár vezérek a repülőraj és a kormánycsapatok jöttének hírére megszöktek a városból s irányítás nélkül hagyták hűveiket. A kormányhű katonaság megszállotta a várost s a csapatparancsnok intézkedett aziránt, hogy a régi vezetőség újra átvegye a vezetést.

# KÖZGAZDASÁG

## Tizenharc és félvagon termény cserélt gazdát csütörtökön a kolozsvári tőzsdén

**A buzaárakban még nincs emelkedés, mert az új törvény még nem lépett életbe a tőzsdén**

Cluj-Kolozsvár, július 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári terménypiacon az új gabonátörvény megjelenésének napján még mindig a legteljesebb bizonytalanság uralkodott a buzaárak körül. Hivatalos helyeken még nem adtak jelentést az új törvény rendelkezéseiről és így különösen a buzavételekkel szemben még mindig tartózkodás nyilvánult meg. A tőzsdén ennek ellenére élénk forgalmat bonyolítottak le. A csütörtöki napon 18 és fél vagon terményáru cserélt gazdát.

A tőzsdén általában a jó termés-

tások és a kitünő időjárás jegyében bonyolódnak az üzetek. A csütörtöki napon a következő vételeket jegyezték be:

13 és fél vagon buza lej 285—340, 3 vagon árpa lej 290—345, 2 vagon zab lej 475—500.

**Kínlat:** 300 q bihari buza 78/79 2%, lej 295, 300 q szamosmenti buza 79/80 1%, lej 340, 300 q sármási tengeri lej 300, 150 q zab Kolozsvár 480, 100 q árpa Kolozsvár 340.

**Kereslet:** 400 q zab, 100 q mák, 150 q tökmag, 150 q kendermag.

### Hirdetmény

A cluj Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő cégjegyző hivatal arra való tekintettel, hogy a régi cégek átjegyzésére alig valamivel több idő áll rendelkezésre, mint 2 hónap és ennek dacára a bejelentések még mindig igen lanyhán történnek, kénytelen volt a jelentéseket tekintetében a következő beosztást eszközölni:

- A. betűvel kezdődő családnevek július 27—28.  
B. betűvel kezdődő családnevek július 29—31, augusztus 1.  
C. Cs. betűvel kezdődő családnevek

augusztus 3—4.

D. betűvel kezdődő családnevek augusztus 4—5.

E. E. betűvel kezdődő családnevek augusztus 6.

F. betűvel kezdődő családnevek augusztus 6—8.

G. Gy. betűvel kezdődő családnevek augusztus 11—14.

H. betűvel kezdődő családnevek augusztus 17—18.

I. J. betűvel kezdődő családnevek augusztus 19—20.

K. betűvel kezdődő családnevek augusztus 20—22 és 24.

L. Ly. betűvel kezdődő családnevek augusztus 25—26.

M. betűvel kezdődő családnevek augusztus 26—29.

Ny. betűvel kezdődő családnevek augusztus 31, szeptember 1.

O. Ö. betűvel kezdődő családnevek szeptember 1.

P. betűvel kezdődő családnevek szeptember 2—3.

R. betűvel kezdődő családnevek szeptember 4—5.

S. Sz. betűvel kezdődő családnevek szeptember 7—12.

T. Ty. betűvel kezdődő családnevek szeptember 15—16.

U. Ü. betűvel kezdődő családnevek szeptember 17.

V. W. betűvel kezdődő családnevek szeptember 17—18.

Z. Zs. betűvel kezdődő családnevek szeptember 19.

X. Y. betűvel kezdődő családnevek szeptember 21.

A fenti sorrendi beosztás csupán azokra a cégekre vonatkozik, melyek az évi április 10-én már léteztek. A jelentkezés alkalmával ezek a cégek hozzák magukkal az iparigazolványukat, vagy egy friss törvényszéki cégbizonyítványt, valamint, a személyazonossági bizonyítványt. A bejegyzés illetéke és költsége az egyéni cégeknél 200 lej. Megjelenés személyes, vagy cégjegyző útján külön erre a célra szóló meghatalmazás adandó. Hivatalos idő munkanapokon délelőtt 9—12 óra.

Uj cégek kötelesek magukat a Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő céghivatalnál legkésőbb a megnyitástól számított 48 óra alatt bejegyeztetni. Okmányként a személyazonossági igazolvány hozandó. Bejegyzési illeték egyéni cégeknél 500 lej, bélyeg 190 lej, társas cégeknél az illeték és bélyegköltség a társasági tőke szerint változó. Betéti és közkereseti társaságok kötelesek bemutatni a társasági tőke utáni proporcionális adó lefizetési igazolót nyugtát.

N. Căciula

kamarai főtitkár, hivatalvezető.

## Színház—Művészet

### Az esztendő legszenzációsabb hangos premierjei a Szinkör Mozgó nyári műsorában

**A Szinkör Mozgó új, tökéletes hangosberendezésének befejeztével rendre bemutatja az Ufa világhírű slágereit**

Cluj-Kolozsvár, július 23. Mint értesülünk, a Szinkör Mozgóban kitünő német mérnökök elkészültek az új, tökéletes vetítő és hangos berendezés szerelési munkálataival. Az új berendezés a lehető legtisztább, ideális előadásokat biztosítja a Szinkörben, amelynek igazgatósága bátor elhatározással

a nyár hátralevő részében bemutatja az esztendő legszenzációsabb hangos slágereit,

az Ufa világprodukciónak legkitünőbb termékeit.

A gazdasági helyzet az idén megakadályozta, hogy a közönség nagyobb része nyaralóhelyeken üdülhessen. Ez a szempont, valamint az a másik fontos körülmény, hogy a Szinkör helyisége eszményien megfelel a nyári mozihelyiséggel szemben emelhető igényeknek, teljesen indokoltá teszi, hogy a Szinkör Mozgó vezetősége

nem tartogatta tétlen a slágereket, hanem már most, a nyár folyamán levetíti.

A rendkívül gazdag programból kiemeljük a következő slágereket:

#### Az ikerférj

az Ufa első, páratlan sikerű hangos filmbohózata, a főszerepekben Johannes Riemann, Halmay Tibor, Maria Paudler, Jessie Vihrog.

#### Betörő!

Lilian Harvey és Willy Fritsch zeus házassági komédiája, a német filmgyártás büszkesége.

#### A szőke csalógnay

Else Ester és Arthur Hell énekes, táncos vígjátéka, versenyfutás egy filmdiva körül.

#### Az ellopott Madonna

Bruno Duday bohózata, Hans Ottóval és Edith Edwards-szal.

#### Szeretlek, szeretsz, szeret

Willy Forst és Betty Byrd páratlan sikerű énekes vígjátéka, amely Ein Bur-schenlied aus Heidelberg címen világszerte a legnagyobb lelkesedést váltotta ki.

#### Dolly karriert csinál

Dolly Haas, Alfred Abel, Kurt Gerson és Oscar Karlweis viharos sikert aratott zenés bohózata.

#### Hókuszpókusz

Lilian Harvey és Willy Fritsch szenzációs bohózata.

#### Gyilkosság a Studióban

bűnügyi komédia, Bruno Duday legsikerültebb slágere.

#### A király parancsol

az Ufa ezévi nemzetközi szuperlágere, Renata Müller és Hans Rehmann és a

nagy Otto Gebühr tüneményes kiállítású, hallatlan sikerű filmje.

E filmek között színr kerül az

#### Afrika beszél

című óriásfilm is, az első hangosfilm, amely Afrika őserdőiben készült s amely Budapesten négy hónap óta szakadatlanul műsoron van.

A Szinkör Mozgó tehát leszámolt a depresszióval s azt tartja,

ha a legjobb filmeket, a legolcsóbb árakon, a legkényelmesebb színházban, a legjobb hangleadással

nyújtja a közönségnek, akkor a legtöbbet teszi a nyári szórakoztatás érdekében, amelyre nagy szükség van.

#### Tíz nagy hangos premierslágere

szerepel a Szinkör Mozgó nyári műsorában. A siker nem maradhat el.

### Szinkör-Mozgó műsora CORSO-MOZGÓ műsora

Péntek: Nagy hangos premier: Az ezüst-rókkák hazájában. (Az igazi Rin-Tin-Tin első hangosfilmje, az ármány és szerelem megható drámája a prémvádszok birodalmában. Előtte: I. Uj hangos hirodó, Piccard professzor képes intervjuja a sztratoszfára repülésről. II. Béka és a borbély, hangos burleszk. III. Haway énekesek és táncosok. Helyárak: 10 és 20 lej, előadások 3, 5, 7, 9 órakor.

Szombat: Az ezüst-rókkák hazájában, az igazi Rin-Tin-Tin első nagy hangosfilmje.

Vasárnap: Az ezüst-rókkák hazájában, az igazi Rin-Tin-Tin első nagy hangosfilmje.

Péntek 5, 7, 9 órakor: Marianne. (A huszárcsiny). Műsor előtt: A sportoló kutyák és Pity és Ponty szenzációs burleszkek.

Szombat 5, 7, 9 órakor: Marianne. (A huszárcsiny). Műsor előtt: A sportoló kutyák és Pity és Ponty szenzációs burleszkek.

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: Marianne. (A huszárcsiny). Műsor előtt: A sportoló kutyák és Pity és Ponty szenzációs burleszkek.

**A timisoarai Zsidó Internátus parallel működik a kiváló Zsidó Lyceummal és Felsőkereskedelmi iskolával.**

## RADIO MUSOR

IDO: KÖZEUROPÁI

Péntek, július 24.

Budapest, 9.15: Az Országos Postászenekar hangversenye. 9.30: Hírek. 12: Déli harangzó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: Szikszai Horváth Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hírek. — 12.35: A cigányzenekar hangversenyének folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Az Országos Állatvédő Egyesület mesédélutánja. Koncs Margit meséiből olvas fel. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. — 5: Kirándulás a Jeges tengerre. Halász Gyula előadása. 5.35: A Városi Színház zenekarának hangversenye. 6.40: „A magyarság ajándékai az emberiség kultúrájának” Turchányi István előadása. — 7.20: Hangverseny. 9: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye a margitszigeti étteremből. Szünetben 10: Időjárás. 10.30: Grammofonhangverseny.

Szombat, július 25.

Bukarest, 19: Grammofon. 20.45: Brácsajáték. 21.15: Táncczene. 21.45: Hírek.

Budapest, 9.15: Zenekari hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Házikvartett. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4.15: Novellák. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Keleti képek. — 5.25: Szalónzenekari hangv. 6.40: A napfürdőzésről. 7.10: Cigányzene. 8: A salzburgi ünnepi játékok. Rossini: Szevillai borbély. Utána 10.30: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd cigányzene.

Bécs, 20: Salzburgi közv.

Langenber. 20: Szórakoztató zene.

Varsó, Poznan, Kattowic, 20.15: Könnyű zene.

Milánó, 19.45: Grammofon.

Róma, 21: Mascagni: Iris c. operája.

Prága, 21: Fuvószene.

Pozsony, 13.05: Délutáni zene.

Osló, 22.45: Táncczene.

Toulouse, 19: Operettrészletek. — 21: Operaáriák. 21.45: Dalok. 22.45: Könnyű zene.

## Apróhirdetések

Schwartz Ignacné kóser vegetárius étterme áthelyezve Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi u.) 23 szám alá. Bejárati Szappan ucca felől. Olcsó árak!

20 év óta fennálló Ernster-féle orth. kóser vendéglő egészségi okokból nagyon előnyösen eladó. Targyalásokat csak személyesen folytatok.

Üzlethelyiség 1 szoba konyhás lakással, esetleg külön-külön kiadó. Könyvek ucca 3. Érdeklődni Ernster vendéglőben. Calea Regele Ferdinand 22.

4 szobás modern lakás mellékhelyiségekkel aug 1-re és 1 szoba azonnal kiadó. Minerva Biztosító, Calea Regele Ferdinand 37.

Rövid fekete zongora bérbeadó. Megtekinthető d. e. 10—12. Erzsébet ut. 8. Özv. Jámorné.

Előrajzolás, csipkebevarrás, montirozás, fehérneművarrás, kézi- és géphímzés, goblenvarrás legszebben és legolcsóbban Fisch Böske kézimunka szalonjában, Malom u. 16.

Modern 3 szobás, fürdőszobás, komplett lakás és 1 szoba-konyha, fürdőszobás komplett lakás kiadó. Értekezni Kiss u. 1. Házfelügyelőnél.

Két szoba — irodának, orvosi rendelőnek rendkívül alkalmas — nagyon olcsón azonnalra kiadó. Deák Ferenc u. 9.

Gyógyszerészasszisztens, ur vagy hölgy 150—200.000 lej készpénzzel azonnal tartósan elhelyezkedhetik. Ajánlatok „Tartós elhelyezkedés” jellegére ABC hírlap-irodába Timisoara.

Nagyváradon teljes ellátásra elfogad izr. uricsalád középiskolás urileányt fürdőszoba- és zongorahasználattal. Berger Antalné Oradea, Str. Cantemir (Beöthy Ödön ucca) 42., I. 7.

Az Uj Kelet az esztendő és bántási zsidó napilap

Cikkeink utánn forrás megjelölés nélkül nem

Kéziratokat nem fogadjunk

## Az én p

Iria: NAHU  
a Cionista Vilá

Teljes tudatát sulyosságának és felelősségének a Cionista szervezetnek átvételével. Bátorrágot és részemről. A p... nek sulya alatt m... Nem láttam más roztam el magam segtéljes hivatal tást köszönet és tam, pártoskodás lölet nélkül. Sőt et, a barátság és voltam áthatva.

Véleményem sz és legkövetlenebb tina munka elő természetesen a k fejlődés jön els Minden erőnkkel hogy nemcsak a tartását biztosítsu lalkozásokkal kell zicióinkat. Első ezer család letelep lősítása. Nem kev tőségteljes teendő konszolidálása.

Ezzel kapcsolat vánom, hogy a ellenére is, — ar sági krízis feltéte haladás történet ü amelyet azonban mértékben a köz kívánom, hogy lokóssága mindir tizálódik. Sokat talatra tett szert tatív előrehaladá tempójától, kéts tatív előmenetelt. Eltekintve attól, sokat tanultak, p is — ellentétben rőivel, — nagyf készséget mutat kájához. Ezek a palesztinaiak, a értelmében. Hisz az egész világ zsi ellenére is, áld messzebbmenő h venni ebben a k ban. Különösképp kat. a Keren Ka Hajesszodot kell erőfeszítéseket ke irányban, hogy testvéreinket be nagy és szent fe hogy palesztinai

Remélem, hogy a különböző váll tivájában, különö felé fogia fordít nek terén kitünő nak. Ezen vállal szebbmenő támog síteni.

Az arab-zsidó nem vagyik hive zenyós béke-dekl két várok el a zs Palesztina nem zött, mihelyst tetik obstrukciós helyst belátiák. mandátum ellen rik. hogy a mi szolgálja az orsz